

Zloděj v muzeu

V muzeu se vystavují objekty, jež jsou cenné. Toto společenské přesvědčení dnes však některé výstavy problematizují a perspektivizují. Výstava v londýnském Imperial War Museum (The Culture Under Attack, 5. července 2019 – 5. ledna 2020, část Art in Exile) perspektivizovala otázku, jež je aktuální do dneška – jaké exponáty ochránit v krizové situaci (například na jakou hodnotu je pojistit). Výstava srovnala privilegované předměty během ochrany muzea při bitvě o Británii s jejich současnou pozicí ve sbírkách a ukázalo se, že některé předměty, které dnes považuje muzeum za vrchol svých sbírek, nebyly z tehdejšího pohledu tak ceněné a naopak.

Z naší perspektivy je však tím nejcnějším zážitek návštěvníka v muzeu. A k těmto zážitkům bychom měli vést i účastníky, ne vždy jsou pro to však zcela ideální podmínky. Proto si někdy můžeme pomoci „zlodějskými“ praktikami v muzeu.

Návštěvníky v muzeu můžeme považovat za jakési zloděje významů a zážitků. Návštěvník by si měl z muzea odnést něco, co využije doma nebo na co si někdy vzpomene. Samozřejmě se nemá jednat o sbírkové předměty, ale spíše o nové významy, perspektivy a interpretace.

Vzhledem k omezenému času zejména pro školní návštěvy, se „lupičská“ strategie navštěvování – přijď, pober „co uneseš“ a utč – jeví v některých situacích jako jediná možná. Jak tedy instruovat účastníky, aby jim to, co odnesou, alespoň k něčemu bylo?

- ▶ Jaký exponát vás zaujal na první pohled?
- ▶ Jaké jsou základní informace o něm uvedené?
- ▶ Co dalšího byste se o tomto předmětu chtěli dozvědět?
- ▶ Znáte nějaký podobný předmět?

„Krást“ v muzeu nemusíte jen jednotlivé exponáty, ale i komplexnější výstavní situace. Líbí se vám kombinace a kompozice některých předmětů (záměrná i nezáměrná)? Zdá se vám, že způsob vystavení nabízí zajímavou otázku nebo interpretaci? Přibalte si tuto myšlenku do batohu. Strávili jste na jednom místě v expozici více času než v celém zbytku muzea? S největší pravděpodobností se jedná o to místo, exponát, situaci, kterou si právě odnesete domů.

Kartička

Při „zlodějském“ pohybu expozicí, kdy je potřeba posbírat co nejvíce informací v co nejkratším čase, se osvědčil redukováný pracovní list do podoby kartičky, kam je možné si dělat stručné poznámky. Kartička může být rozdělena třeba na 4 nebo 6 polí, kam si návštěvník zapisuje své dojmy; například:

- ▶ Co jsem již dříve znal?
- ▶ Co mě nejvíce překvapilo?
- ▶ Co ve mně vzbuzuje největší emoce?
- ▶ Co mě rozesmálo?
- ▶ Co bych chtěl vlastnit?
- ▶ Co bych chtěl někomu darovat?

Fotografování

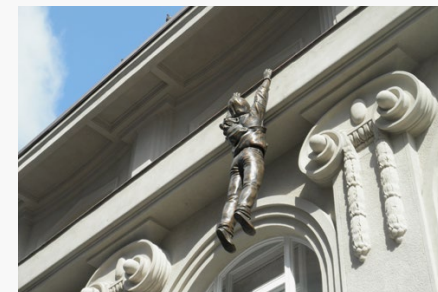
Ideálním nástrojem pro „zloděje v expozici“ je fotoaparát (může být například na chytrém telefonu). V muzeu lze vyfotit několik předmětů a situací a výhledově se k nim vracet. Účastníci tak mohou využít praktiku, kterou běžně znají (například z využívání sociálních médií typu Instagram). Fotografovat (samozřejmě pokud je to v expozici dovoleno) můžete podle podobných kategorií, jež jsou naznačeny výše u „kartičky“.

Audiozáznam

Dalším způsobem, jak využít techniku při návštěvě výstavy nebo expozice, je pořízení audio komentáře. Tento způsob může fungovat především pro zachycení prvních dojmů z výstav, účastníky vede ke kreativité a utváření vlastních názorů. Samozřejmě škála výsledků bude velmi pestrá, od povrchních komentářů až po vytvoření alternativní linky, jež se line výstavou, a autentického příběhu.

Všechny uvedené nápady na rychlé využití expozice nebo výstavy ve zlodějském stylu samozřejmě nabývají na efektivitě v případech, kdy se s výsledky „z lovu“ dále pracuje. Diskuse by měla proběhnout hned po aktivitě. Reflexe toho, jakým způsobem účastníci plnili své úkoly, může vést i k hlubší interpretaci výstavy nebo expozice. Můžete však účastníky překvapit například otázkou, co si z muzea vyfotili, třeba i měsíc po návštěvě muzea. Budou žáci ve třídě ze svých kartiček, fotografií nebo audiozáznamů společně schopni složit mapu expozice?

Zmiňované „zlodějské“ způsoby navštěvování expozice lze využít v různých situacích. Jak již bylo zmíněno, lze tak motivovat návštěvníky, kteří nemají k navštěvování muzeí příliš silný vztah, a udělat z povinné návštěvy muzea aktivitu, na které si tito návštěvníci mohou vyzkoušet, že návštěva jim přece jen mohla být nějak užitečná (v delším časovém horizontu). Další skupinou, jež může využít „zlodějské“ praktiky, jsou naopak velmi pokročilí návštěvníci s vrstvenou zkušeností z muzeí a třeba i jedné konkrétní expozice, kterou navštívili vícekrát. Pro tyto návštěvníky může být loupež významů cestou, jak jít „za expozicí“, jak číst expozici kurátorovi „proti srsti“, a odnést si zážitek z výstavy, kterou již viděli vícekrát, nebo z výstavy, která se jinak podle návštěvníka moc nepodařila. Zlodějské techniky v muzeu tak můžeme považovat za doplněk nebo alternativní nástroj ke komplexnímu čtení expozic.

Zloděj v muzeu je námětem obvyklým v literatuře, filmu i umění. To, že se na muzeum nebo galerii upíná pozornost lupičů, může být chápáno jako doklad o prestiži dané instituce. Tohoto motivu využil i umělec David Černý při instalaci Lupiče na fasádu Muzea umění v Olomouci v roce 2017. Foto: Michal Mañas, CC BY 4.0.

Prostor pro vlastní
poznámky

66

67